

Til
Kommunal- og distriktsdepartementet
Levert elektronisk

Deres ref:

Vår ref: 118562-2429

Oslo, 16. desember 2022

HØRINGSSVAR FRA USS – NOU 2022: 10 INNTEKTSSYSTEMET FOR KOMMUNENE

1 Innledning

Det vises til høringsbrev fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) 19. september 2022 med frist for høringsinnspill til NOU 2022:10 - Inntektssystemet for kommunene - til 4. januar 2023.

Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) har mer enn 100 medlemskommuner. De fleste av disse er typiske distriktskommuner som er store i areal, men ofte med et lavt innbyggertall og stadig høyere gjennomsnittsalder i befolkningen. Flere av disse kommuner karakteriseres som næringsssvake. Det totale bildet virker inn på skatteinngangen. Samtidig kjennetegnes mange av medlemskommunene av at de har et stort antall fritidsboliger /deltidsboliger.

Et sentralt arbeidsområde for USS er av denne grunn spørsmål knyttet til kommunenes oppgaver og ansvar for kommunenes deltidsinnbyggere. USS fremmet derfor innspill til Inntektssystemutvalget med anmodning om et møte for å presentere et forslag til hvordan kommuner med en stor andel deltidsinnbyggere bør kompenseres for dette i inntektssystemet. Utvalget hadde ikke anledning til noe møte, men USS oversendte sine skriftlige innspill i eget brev, som følger vedlagt her (se avslutningsvis).

USS har innlevert felles høringsuttalelse til Inntektssystemutvalgets forslag med Naturressurskommunene knyttet til forslaget om en «moderat» utjevning av vertskommunenes inntekter fra naturressurs, se uttalelsen datert 8. november 2022. USS er sterkt imot Inntektssystemets forslag om utjevning, og viser i denne sammenheng særlig til uttalelsene fra Brandtzæg-utvalget.

Denne høringsuttalelsen er konsentrert om USS forslag om å hensynta at en rekke distriktskommuner har et langt høyere innbyggertall som følge av at stadig flere benytter sine fritidsboliger som deltidsboliger

118562-2429/2022-12-16 høringsuttalelse - Inntektssystemutvalget _USS

Utmarkskommunenes Sammenslutning
Akersgata 30, NO-0158 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00
Org.nr.: 976 487 125 | Bankgiro: 5005 05 73742 | www.utmark.no

2 Nærmere om problemstillingen

Fritidsboligene brukes stadig mer. Til forskjell fra tidligere, brukes fritidsboligene nå gjerne flere dager i uken, og ikke bare i ferier. Standarden har også endret seg mye og det er ofte mer treffende å omtale hyttene som sekundærboliger eller deltidboliger, og de som oppholder seg der som deltidsinnbyggere.

Et av de store spørsmålene ved utformingen av et inntektssystem for kommunene er avveiningen av hensynet til likeverdige tjenester. Det er USS' syn at utviklingen har ført til at spørsmålet om likeverdige tjenester i større grad enn i dag må vurderes i lys av det *reelle antall personer* som bor eller oppholder seg i kommunen, ikke utelukkende på grunnlag av hvem som anses som fastboende eller folkeregisterregistrert i kommunen. Antall personer som reelt bor i en kommune deler av uken /året er sterkt økende, og samfunnet har endret seg mye siden innføringen av inntektssystemet i 1986. Når også bruken av sekundærboliger eksploderer i store deler av ukedagene – og utenom ferietid, bør det ikke lenger kun tas hensyn til alderssammensetningen i befolkningen, bosettingsmønster, sosioøkonomiske forhold og kommunestørrelse, slik dagens system gir grunnlag for, men også hvor og hvor lenge folk oppholder seg i sekundærboligen.

At hyttene brukes mer - og reelt er å anse som deltidboliger, ble særlig synlig under covid-pandemien, men trenden var stigende også lenge før 2020. Den har vedvart også etter, med en fortsatt stigende tendens. «Hyttekontor» er blitt et etablert begrep f, og med naturopplevelser rett utenfor døra, fiber i veggen og bedre vei- og banenett som gjør reisetiden kortere, ser USS at sekundærboliger vil bli enda mer brukt i tiden fremover. Kommunene erfarer at de fleste nye hytter nå tegnes med eget kontor, noe som gir en indikasjon på at de siste års utvikling vil vedvare.

USS' innspill til utvalget gikk som nevnt ut på at inntektssystemet i større grad må ta hensyn til deltidsinnbyggerne som mange kommuner har ansvar for å gi tjenester til store deler av året. Dessverre har ikke inntektssystemutvalget i utredningen tatt på alvor den utfordring som dette utgjør for mange kommuner, se straks nedenfor.

3 Inntektssystemutvalgets vurderinger knyttet til deltidsinnbyggere

Inntektssystemutvalget innleder sin drøftelse av problematikken knyttet til deltidsinnbyggere i inntektssystemet med at utvalget har fått innspill om dette, hvor det blant annet er henvist til blant annet demografiutvalget¹ og distriktsnæringsutvalget².

Utvalgets oppsummering innledningsvis synliggjør utvalgets vurderinger av problemstillingen:

«Utvalget har også vurdert om kommuner med mange gjesteinnbyggere (hytteinnbyggere, studenter ol.) bør hensyntas særskilt i inntektssystemet. Utvalget mener at disse kommunene i stor grad ivaretas i dag, ved at gjesteinnbyggere også medfører økte inntekter til kommunen. Kommuner med mange fritidsinnbyggere har selv valgt å legge til rette for utbygging av fritidsboliger. Kostnader forbundet med dette bør dermed ikke betraktes som ufrivillige kostnader og bør ikke omfattes av utgiftsutjevningen. I den grad det er et problem at enkelte

¹ NOU 2020: 15 Det handler om Norge. Bærekraft i hele landet.

² NOU 2020: 12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn.

gjesteinnbyggere mottar omfattende tjenester utenfor sin hjemkommune, må det vurderes løsninger utenfor inntektssystemet.

Utvalget peker på at deltidsinnbyggerproblematikken ikke kun gjelder hytteturisme, men også andre delinnbyggere som kommunene kan pådra seg utgifter til:

«Det er mange typer kommuner der innbyggertallet i kortere og lengre perioder er høyere enn det folkeregistrerte antallet. Studenter oppholder seg i studentkommunen i store perioder av året, i typiske hyttekommuner øker innbyggertallet i helger og ferier, mens pendlerkommuner har en økning på hverdager. Hvor ofte, og hvor lenge, gjesteinnbyggerne oppholder seg i kommunen vil påvirke omfanget av tjenester til disse innbyggerne og hvilke tjenester de etterspør fra kommunen. Typiske hyttekommuner er gjerne enten fjellkommuner (vintersportssteder) eller kystkommuner (sommersteder)».

Utvalget anerkjenner at kommunene har ansvar for å yte tjenester til deltidsinnbyggerne:

«Dette gjelder for eksempel ansvaret for beredskap (inkl. noen helse- og omsorgstjenester), planlegging og tilrettelegging for bruk av areal i kommunen, behandling av plan- og byggesaker, infrastruktur, kultur- og idrettstilbud og ulike tekniske tjenester.»

Når det gjelder helse- og omsorgstjenester, fremholder utvalget bl.a. følgende:

«I følge helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunene sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Oppholdsprinsippet innebærer også at gjesteinnbyggere fra andre kommuner har krav på andre helse- og omsorgstjenester, utover den akutte beredskapen. Dette kan for eksempel være knyttet til hjemmesykepleie, og er trolig mest aktuelt i kommuner med et stort innslag av fritidsboliger. Utover normale egenandeler må utgifter til dette dekkes innenfor ordinær virksomhet. Kommunens ansvar for beredskap innebærer at kommunene må ha kapasitet til å håndtere betydelige svingninger i etterspørselen etter tjenester, som følge av store variasjoner i antall innbyggere som oppholder seg i kommunen gjennom året. Legevakt og øvrig beredskap må dimensjoneres for å kunne ta høyde for antallet personer som faktisk oppholder seg i kommunen til enhver tid. I mange kommuner vil dette kunne håndteres innenfor den ordinære virksomheten, mens andre kommuner må ta høyde for at det er nødvendig med en økning i beredskapen i deler av året.»

Når det gjelder kommunenes inntekter, peker utvalget på at rammetilskuddet er beregnet ut fra antall personer folkeregistrert i kommunen. Skatteinntektene går derfor til bostedskommunen, men unntak av «formuesskatt og eiendomsskatt på fritidsboliger», som ifølge utvalget «tilfalle[r] den kommunen der fritidsboligen ligger». Utvalget peker videre på at kommunene kan kreve inn gebyr og brukerbetaling på enkelte tjenester fra personer som ikke er folkeregistrert i kommunen, f.eks til vann, avløp og renovasjon i hytteområder, byggesaksgebyr og lignende.

Videre fremholder utvalget at kommuner med et stort antall hytter også får andre inntekter av dette via ulike ringvirkninger. Som eksempler peker utvalget på «økt verdiskaping og flere arbeidsplasser i kommunen», og dermed også økte skatteinntekter fra kommunens egne innbyggere. Disse ringvirkningene er ikke nærmere beskrevet, og det er heller ikke angitt hvor store inntekter dette antas å utgjøre.

Inntektssystemutvalgets anbefaling er «at det ikke gjøres endringer i inntektssystemet for å ta hensyn til ulike typer gjesteinnbyggere.» I begrunnelsen viser utvalget dels til prinsipielle og dels til praktiske hensyn:

«Et sentralt prinsipp i inntektssystemet for kommunene er at inntektene går til den kommunen innbyggeren er folkeregistrert, det vil si den kommunen som i det store og hele har ansvaret for tjenestetilbudet til denne innbyggeren. Det er også i denne kommunen innbyggeren har stemmerett og kan delta i og påvirke lokaldemokratiet. Etter utvalgets vurdering henger disse elementene tett sammen.»

Og videre:

«Ved at finansieringen, og stemmeretten, er knyttet til bostedskommunen understrekes kommunens helhetlige ansvar. Hvis inntektene i større grad skal følge brukeren til den kommunen personen oppholder seg i, vil det kunne gi uklare ansvarsforhold innenfor dagens kommunesystem. Kommunene vil i større grad kunne bli en iverksetter av nasjonal politikk og individuelle rettigheter, med mindre lokaldemokratisk kontroll over tjenestene i kommunen.»

I tillegg til disse prinsipielle, demokratiske vurderingene, peker utvalget på mer praktiske forhold:

«Det vil også kreve et helt annet system enn dagens inntektssystem, og det er uklart hva et slikt system skal bygge på hvis man ikke skal benytte folkeregistrerte innbyggertall i fordelingen av midlene til kommunene. Det finnes per i dag ingen oversikt over hvor innbyggerne befinner seg til enhver tid, og dette vil det trolig ikke være praktisk mulig å få til. Utvalget mener derfor problematikken med gjesteinnbyggere som mottar tjenester i en annen kommune enn den kommunen som mottar inntekten må løses innenfor rammene av dagens kommunesystem, ikke gjennom å endre selve hovedprinsippet i finansieringen av kommunesektoren.»

Utvalget peker også på at det er uklart hvor stort omfanget av problemet er, og at det kan diskuteres om utgiftsnivået tilsier at det skal være en egen kompensasjon for hyttekommunene i inntektssystemet.

Viktigst for utvalget synes å være at hyttekommunene har pådratt seg disse ekstrakostnadene frivillig, og at de derfor ikke bør kompenseres:

«Utvalget mener at et viktig prinsipp i utgiftsutjevningen i inntektssystemet er at kommunene skal få kompensasjon for ufrivillige kostnadsforskjeller, det vil si variasjoner i kostnader kommunene ikke selv kan påvirke. Kommunene legger i stor grad selv til rette for å ta imot gjesteinnbyggere i sin kommune. Særlig vil utvalget peke på at et høyt antall fritidsboliger i kommunen er noe kommunen selv påvirker, siden det er opp til den enkelte kommune å avgjøre om det skal legges til rette for utbygging av hytteområder i kommunen. Etter utvalgets vurdering er det ikke rimelig å legge til grunn at et høyt antall fritidsboliger, og dermed også økt etterspørsel etter kommunale tjenester fra fritidsinnbyggere, er en ufrivillig kostnadsuleppe for kommunen. Kommuner som legger til rette for utbygging av hyttefelt må regne med at dette gir økte kostnader til for eksempel beredskap, og utvalget ser dermed på dette som en kostnad kommunen selv har valgt å ta.»

Utvalget mener derfor at det bør vurderes om dette kan løses ved en adgang til refusjoner mellom kommunene i «*særskilte tilfeller der noen kommuner har svært høye kostnader*». I tillegg viser utvalget til at det kan vurderes om kommunene bør gis «*[s]tørre frihetsgrader i eiendomsskatten kan også gjøre at hyttekommuner i større grad kan skattlegge hytteeiere.*»

4 USS' synspunkter

4.1 Generelt

USS vil først understreke at det for mange kommuner er knyttet store utfordringer til å dimensjonere og finansiere en tjeneste som til enhver tid har kapasitet til å håndtere de reelle forpliktelser som påhviler kommunen. USS opplever at inntektssystemutvalget bagatelliserer problematikken, dels fordi det foreligger lite informasjon, og dels fordi eventuelle problemer ifølge utvalget er selvpåførte.

USS kan ikke se at det er et saklig argument at hyttebygging/fritidsboliger er noe som er frivillig for kommunene. Det samme kan man si om boligbyggingen i pressområder. Det er uheldig at utvalget har anlagt en slik inngang til problemstillingen, samtidig som det erkjennes at kommunene er forpliktet til å yte tjenester til deltidsinnbyggerne – på samme måte som for fastboende. Ved å avvise forslaget uten realitetsbehandling har man dessverre gått glipp av den mulighet som lå i evalueringen av inntektssystemet for å få en reell vurdering av problemstillingen.

4.2 Utvalget erkjenner at «hyttekommunene har lovpålagte forpliktelser overfor deltidsinnbyggere

Når det gjelder beskrivelsen av hvilke forpliktelser hyttekommunene har overfor deltidsinnbyggerne slutter USS seg til utvalgets beskrivelse, men savner grundige undersøkelser av hvilket omfang det er tale om. Det gjør at USS vil ta initiativ til at det iverksettes undersøkelser slik at dette er klarlagt i den videre behandlingen av utredningen. Oppdal kommune er en av kommunene som alt har igangsatt undersøkelser om dette.

4.3 USS er uenig i utvalgets syn på de de angivelige prinsipielle og praktiske problemer

USS er heller ikke enig med utvalget i de prinsipielle og praktiske innvendinger som fremholdes av utvalget:

Når det gjelder hensynet til stemmerett ved kommunevalg, kan ikke USS se at dette på noen måte begrunner at ikke den kommune som faktisk pådras kostnader ved å yte en lovpålagt tjeneste til en person, skal få kompensert denne kostnaden. Tvert imot mener USS at det er rimelig overfor både innbyggerne i vertskommunen og bostedskommunen at begge kommuners reelle kostnader kompenseres så langt det er mulig.

USS kan heller ikke se at en slik ordning vil medføre at kommunene i større grad enn i dag blir «iverksettere av nasjonal politikk». Kommunene opplever uansett at dette i stor grad er realiteten i dag. Selv om USS generelt er bekymret for stadig sterkere statlig styring, kan det ikke innebære at kommuner som reelt har høyere utgifter som følge av lovpålagte ytelser skal komme dårligere ut fordi tjenesten til deltidsinnbyggere er folkeregistrert i annen kommune. Den lovfestede retten til en ytelse – uansett oppholdssted – innebærer i seg selv statlig styring, og det kan da ikke påberopes som et argument for at kommuner som pådras denne som følge av valg gjort som følge av det lokale selvstyret

ikke skal få kostnadene kompensert, når bykommuner – hvor deltidsbeboerne er folkeregistrert blir kompensert. At kostnadene dette medfører for kommunen faktisk blir kompensert er derfor ikke det egentlige bidraget til mer statlig styring, det er det den underliggende lovfestede forpliktelsen som gjør.

4.4 Informasjon om de reelle kostnadene for hyttekommunene kan og bør fremskaffes

USS synes også at det er beklagelig at utvalget viser til manglende informasjonsgrunnlag som begrunnelse for ikke å anbefale endringer i dagens system. Utvalget kunne påpekt problemstillingen og gitt uttrykk for at dette burde undersøkes nærmere – eller selv innhentet mer informasjon. Det er USS' oppfatning at det er selvsagt mulig å oppdrive informasjon om bruken av fritidsboliger og hvilke merkostnader dette medfører for kommunene, slik at dette kan utredes som en alternativ ordning. Kommunene vil naturligvis bidra med informasjon om situasjonen i sin kommune.

4.5 Særlig om utvalgets uttalelse om at kommunene selv har lagt til rette for hyttebygging

Særlig Utvalgets hovedbegrunnelse for ikke å foreslå endringer fremstår som nevnt som å være at hyttekommunene har lagt til rette for dette selv. Utvalget viser til at et eventuelle merkostnader er frivillige, og at de derfor ikke bør kompenseres. USS oppfatter at utvalget dermed anfører at hyttekommunene ikke er verdige mottakere av noen form for kompensasjon – verken fra bostedskommune eller staten – og heller kan takke seg selv for de problemer som oppstår.

USS mener at dette er en lite konstruktiv, grovt forenklet og til dels feilaktig oppfatning:

For det første: Det norske hyttefenomenet er ikke først og fremst et resultat av distriktskommunenes arealplanlegging, men et utslag den grunnleggende ønske fra folk i byene til å reise til fjellet, til kysten og til skogs som ligger i vår kultur. De naturgitte betingelser som hyttekommunene besitter er derfor kun et tilbud til en dypt forankret etterspørsel. At hyttekommunene tilrettelegger for at innbyggere i andre kommuner får realisert et ønske om å oppholde seg der, bør derfor ikke medføre dårligere tjenester til de som faktisk bor i kommunen.

For det andre: Hyttekommunenes tilrettelegging for deltidsboliger er vært ansett som positivt ikke bare for hyttekommunene, men for folket i byene – og landet som helhet. Konsekvensen er at innbyggere i byer og tettsteder kommer ut i naturen og får et avbrekk fra hverdagen. USS er overbevist om at dette er positivt for folkehelsen, og også for bostedskommunen. USS mener at hyttekommunenes tilrettelegging ikke bare er frivillig sett fra vertskommunens ståsted, men også ønskelig fra et nasjonalt perspektiv.

For det tredje: Uansett blir det feil at dagens fastboende i hyttekommunene skal få dårligere tjenester som følge av merkostnader til deltidsinnbyggere, ettersom det i stor grad er tidligere kommunestyrer og innbyggere som har åpnet for hytteutbyggingen.

Kommune har ansvar for alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid. Helse og omsorgstjenester, brann og annen beredskap, samt informasjonsoppgave fra tjenestetorget har økt vesentlig de siste årene. Som følge av manglende reelle utredninger fra inntektssystemutvalget, spiller derfor USS' hytteutvalg inn vedlagte forslag som hensyntar dette. Modellen har tatt høyde for en relativt enkel matrise for å skape minst mulig administrasjon og byråkrati.

Nøkkelindeksene er:

- Folketallet i kommunen
- Antall fritidsenheter i matrikkel
- Statistikk på antall mennesker i enheten ved bruk
- Statistikk på antall dager enheten er i bruk ila året.
- Estimerte tjenester en fritidsinnbygger har behov for sammenlignet med faste innbyggere.

Forslaget fremgår av vedlagte Excel ark.

Vi stiller gjerne til møte dersom departementet ønsker utdypende redegjørelser.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenenes Sammenslutning

✉

Inntektsystemutvalget

v/ leder Marianne Haraldsvik

sendt per epost til Karen-Nystad.Byrhagen@kdd.dep.no

UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNINGS INNSPILL TIL INNTEKTSSYSTEMUTVALGET

1 INNLEDNING

Utmarkskommunen Sammenslutning (USS) har 100 medlemskommuner, hvorav de fleste er typiske distriktskommuner som er store i areal, men ofte med et lavt innbyggertall. Samtidig kjennetegnes mange av medlemskommunene ved at de har et stort antall fritidsboliger.

Fritidsboligene brukes i stadig større utstrekninger – gjerne flere dager i uken og ikke utelukkende i ferier – slik at det ofte er mer treffende å omtale hyttene som sekundærboliger, og de som oppholder seg der som deltidsinnbyggere. USS har av denne grunn etablert et eget utvalg - Hyttekommunen - som særlig arbeider med spørsmål knyttet til kommunenes oppgaver og ansvar for kommunenes deltidsinnbyggere.

USS legger til grunn at et av de store spørsmålene inntektsystemutvalget vil behandle, er avveiningen av hensynet til likeverdige tjenester. Det er USS syn at utviklingen har ført til at spørsmålet om likeverdige tjenester i større grad enn i dag må vurderes i lys av det reelle antall personer som oppholder seg i kommunen, ikke utelukkende hvem som er fastboende – eller folkeregisterregistrert i kommunen.

USS har tidligere meldt inn til Inntektssystemet en anmodning om et møte for å presentere en måte antall sekundærbeboere kan hensyntas i utjevningsordningen, men har fått tilbakemelding om at utvalget ikke har mulighet til et slikt møte. USS vil derfor i punkt 3 presentere et forslag til hvordan dette hensynet kan ivaretas.

2 MANDATET OG INNTEKTSSYSTEMETS OVERORDNEDE MÅLSETTINGER

Den overordnede målsettingen med inntektssystemet og *inntektsutjevning*, hvor man utjevner kommunenes ulike økonomiske forutsetninger, er at det skal legges til rette for et likeverdig tjenestetilbud over hele landet. Denne målsettingen fremgår også av utvalgets mandat:

- Inntektssystemet skal sørge for at alle kommuner skal kunne tilby gode og likeverdige tjenester til sine innbyggere.

Med prinsippet om likeverdig tjenestetilbud er det ment at alle kommuner skal ha forutsetninger for å gi innbyggerne et likeverdig tjenestetilbud, ikke at alle kommuner skal ha like inntekter.

Utmarkskommunen Sammenslutning - USS

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00 | Fax: (+47) 947 47 000
Org. nr : 976487125 | Bankgiro: 5005 05 73742 | www.utmark.no

Når det gjelder utjevning av *ulike utgifter* er den prinsipielle målsettingen i dag full utjevning av forskjeller i såkalte ufrivillige kostnader. Det er likevel ikke slik at det rent faktisk foretas en full utgiftsutjevning. Om dette uttaler for eksempel Demografiutvalget, NOU 2020:15, om distriktskommuner:

«Men det er også rimelig å anta at kommunene må ta et større ansvar for flere oppgaver i distriktene som følge av mangel på velfungerende markeder, for eksempel knyttet til utvikling av lokalsamfunnet, boligmarkedet, bygging av infrastruktur (for eksempel bredbånd), samordne tilbud og etterspørsel etter utdanning og kompetanseutvikling mv.»

Det heter videre:

Kommunene på sentralitet 5 og 6 har de største driftsutgiftene per innbygger, jf. figur 5.1. Dette reflekterer blant annet at en større andel av befolkningen i disse kommunene tilhører aldersgrupper som trenger velferdstjenester fra kommunen, og at en liten og mer spredtbygd bosetting også gir en tjenestestruktur som er dyrere å drifte.»

I Demografiutvalgets utredningen kap 5.3 er utfordringer som ikke fanges godt nok opp i inntektssystemet i dag, utdypet. USS viser her til Naturressurskommunenenes innspill 21. desember 2021 som omtaler dette.

De særlige økonomiske forhold som gjelder for små distriktskommuner utdypes av utvalget slik:

«I figur 5.5 ser vi bare på de inntektene som omfattes av utgifts- og skatteutjevningen (netto frie inntekter). Vi ser at omfordelingen i inntektssystemet gir distriktskommuner på sentralitet 6 25 prosent høyere inntekter per innbygger enn landsgjennomsnittet. Korrigert for at distriktskommuner har høyere utgifter, har kommuner på sentralitet 5 og 6 derimot litt lavere netto inntekter per innbygger enn landsgjennomsnittet.»

USS' hensikt med å fremheve disse sidene ved den utgiftsutjevning som ligger til grunn for inntektssystemet, er å vise at de målemetoder som benyttes for utgiftsutjevning ikke fullt ut fører til en utjevning av kommuners reelle driftsutgifter. Som Demografiutvalget peker på, må det legges til grunn at *distriktskommuner har høyere utgifter* enn det som fremgår gjennom beregningsgrunnlaget i inntektssystemet. - Det er USS' syn at dette også er forhold som må tillegges vekt i vurderingen både av hvor langt *inntektsutjevningen* bør gå – og like viktig – hvilke kriterier som skal ligge til grunn for *utgiftsutjevning*.

3 FORSLAG OG BAKGRUNN

USS mener inntektssystemet i større grad enn i dag må ta hensyn til at kommunene er lovpålagt å ha gode tjenester til alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid, ikke kun de fastboende.

Antall personer som bor i en kommune deler av uken /året er sterkt økende, og samfunnet har endret seg mye siden innføringen av inntektssystemet i 1986. Bruk av sekundærboliger eksploderer. Man kan altså ikke lenger kun ta hensyn til «alderssammensetningen i befolkningen, bosettingsmønster, sosioøkonomiske forhold og kommunestørrelse», slik dagens system gir grunnlag for, men også hvor og hvor lenge folk oppholder seg i sekundærboligen.

USS opplever at våre fritidsgjester stadig bruker sekundærboligen mer. Bakgrunnen for dette er selvsagt Korona, men trenden har også vært stigende før pandemien, og vil forbli stigende også etter. «Hyttekontor» hadde vi ikke som begrep for tre år siden, men med naturopplevelser rett utenfor døra, fiber i veggen og bedre vei- og banenett som gjør reisetiden mindre, ser USS at sekundærboliger brukes i stadig økende grad. For å illustrere dette tegnes nå de fleste nye hytter med eget kontor, fremfor å sitte med laptopen ved kjøkkenbordet.

Kommune har ansvar for alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid. Helse og omsorgstjenester, brann og redning, samt informasjonsoppgave fra tjenestetorget har økt vesentlig de siste årene. USS hytteutvalg ønsker å spille inn et forslag som hensyntar dette. Modellen har tatt høyde for en relativt enkel matrise for å skape minst mulig administrasjon og økt byråkrati.

Nøkkelindeksene er:

- Folketallet i kommunen
- Antall fritidsenheter i matrikkel
- Statistikk på antall mennesker i enheten ved bruk
- Statistikk på antall dager enheten er i bruk ila året.
- Estimerte tjenester en fritidsinnbygger har behov for sammenlignet med faste innbyggere.

Forslaget fremgår av vedlagte Excel ark.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenenes Sammenslutning

Hanne A Velure
Leder

Innspill til inntektssystem knyttet til bruk av fritidsboliger						
Det følger av kommuneloven					Til vurdering:	
Med bakgrunn i økende bruk av fritidsboliger, med tilhørende press på kommunale tjenester og infrastruktur.						
					Beregningsgrunnlaget må bestå av lett tilgjengelige og kjente tall	
Noen aktuelle nøkkeltall (se arkfaner for mer info)	Hemsedal	Landet				
Antall fritidsbygg i kommunen	2 211	440 241	Pr. 1.1.2021		Antall bygg er lett tilgjengelige tall for alle kommuner, men viser ikke det hele bildet	40 % 40 %
Antall fritidsboliger i kommunen	3 097	616 656	Pr. 1.1.2021		Mangler statistikk for antall fritidsboliger i allekommuner/Norge (underregistrering av bruksenheter)	3 097 616 656
Antall fritidsboligeiere i kommunen	?	?			Hvor mange innbyggere er eiere av fritidsbolig?	
					Og hvor mange av disse har fritidsbolig i egen hjemkommunen?	
					Bruk av fritidsbolig	
Antall innbyggere	2 599	5 391 422	Pr. 1.1.2021			
Innbyggertilskudd (før omfordeling) 1000 kr	61 705	133 092 159	År 2021			
Innbyggertilskudd pr innbygger (før omfordeling) kr	23 742	24 686				
Mulig beregning av innbyggertilskudd for fritidsbolig	Hemsedal	Landet			Forklaringer:	
Antall fritidsboliger i kommunen	3 097	616 656			Antall gitt samme forhold på landsbasis som i Hemsedal (+ 40 % for flere boenheter i fritidsbygg)	
Hver fritidsbolig er brukt av snitt antall personer	3,5	3,5		3,5	2 av 5 (40 %) har tilgang på hytte? 40 % av innbyggertallet/antall fritidsboliger = 3,5	
Tidsbruk i snitt i prosent av året	10 %	10 %		5	uker hvert år (trenger statistikk!)	
= Antall heltids hytteinnbygger	1 042	207 528			Deltidsopphold omgjort til antall hytteinnbyggerer på heltid basert på bruk	
Innbyggertilskudd pr hytteinnbygger	7 123	7 406	kr	30 %	av innbyggertilskudd pr innbygger (før omfordeling)	
Innbyggertilskudd basert på hyttebruk	7 423 579	1 536 908 642	kr		Til dekning av helse- og omsorgstjenester, teknisk, administrasjon, brann, beredskap og annen generell infrastruktur (Merk! Vann, avløp og renovasjon til selvkost, men investeringer utløst av vekst deles med fastboende.)	
					Konsekvenser for ordinært innbyggertilskudd?	
Lokaløkonomiske konsekvenser av fritidsboliger:						
Hytteinnbyggere bruker deler av sin inntekt lokalt.						
Det medfører en kapitaloverføring fra det faste bostedet til steder hvor fritidsboligen er lokalisert (Ericsson m.fl. 2005)						
Den lokaløkonomiske effekten av denne kapitaloverføringen er et komplisert regnestykke.						
	Inntekter	Kostander				
Kjøp av varer og tjenester knyttet til oppføring av fritidsbolig						
Planarbeid og godkjenninger		x			Økt bemanning kommuneadministrasjon og teknisk etat	
Kjøp av materialer	x				Økt sysselsetting varehandel gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Oppføring av bygg	x				Økt sysselsetting bygg og anlegg gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom arbeiderene har bostedsadresse i kommunen	
Tilkobling vann, avløp, renovasjon	x	x			Selvkost, men kostnader til investering (trappetrinn) deles også ut på fastboende	
Kjøp av varer og tjenester knyttet til eierskap av fritidsbolig						
Hytterenovasjon	x	x			Selvkost, men kostnader til investering (trappetrinn) deles også ut på fastboende	
vann og avløp	x	x			Selvkost, men kostnader til investering (trappetrinn) deles også ut på fastboende	
Forsikring					Primært nasjonale leverandører	
Bygsling- og festeavtaler					Økt kjøpekraft lokalt?	
Veiavgifter					Økt sysselsetting varehandel gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom arbeiderene har bostedsadresse i kommunen	
Parkering					Økt kjøpekraft lokalt?	
Vedlikehold	x				Økt sysselsetting gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom arbeiderene har bostedsadresse i kommunen	
Innredning/inventar/utstyr	x				Økt sysselsetting varehandel gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Strøm	x				Økt inntekt fra kraftselskapene	
Fyringsutgifter/kjøp av ved					Økt kjøpekraft lokalt?	
Kjøp av varer og tjenester knyttet til bruk av fritidsbolig						
Dagligvarer	x				Økt sysselsetting varehandel gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Klær, sport- og fritidsartikler	x				Økt sysselsetting varehandel gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Transportutgifter	x				Økt sysselsetting servicenæring gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Aktiviteter og fornøylser	x				Økt sysselsetting servicenæring gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Kafé- og restaurantbesøk	x				Økt sysselsetting servicenæring gir økte (person)skatteinntekter til kommunen dersom ansatte har bostedsadresse i kommunen	
Eiendomsskatt	x				Økt antall skatteobjekter	
Brann og redning		x			Økt beredskap	
Helse- og omsorg		x			Økt beredskap	
Infrastruktur vei og parkering		x			Må oppskaleres som følge av økt bruk	
Andre kommunale tjenester, tjenestetorg, bibliotek		x			Må oppskaleres som følge av økt bruk	